

ELBESZÉLŐ FORRÁSRÉSZLETEK

1. *Annales Laurissenses minores*³⁶

(1. cikkely) [801. évnél]: Károly császár a püspökök és a klérus megvizsgálására színódus tartott az Aquis palotában november hónapban.

(2. cikkely) [802. évnél]: Ebben az évben Károly császár – a frankokkal nyugalomban, ellenség nélkül – tartózkodott az Aquis palotában. Ezalatt szánsalmat érezve a szegények iránt, akik uralma alatt élnek és igazságukat bizonyítani teljes mértékben nem tudják, nem akarta, hogy a palatinus szegény harcosainak ajándékért szolgáltasson igazságot. [Ezért] összeválogatta királyságában az érsekeket és a többi püspököt és apátot a *dux*okkal és a *comes*ekkel, akik eddig [ilyen] munkáért nem átalottak ajándékot elfogadni az ártatlanoktól, és azokat elküldte egész királyságába, hogy az egyházaknak, az özvegyeknek, az árváknak, a szegényeknek és a teljes népnek igazságot tegyenek. Október hónapban tehát az egyetemes színódus összegyűlt a fenti helyen, és ott a püspökök a presbiterekkel vagy diakónusokkal újraolvasták a szent színódus által elfogadott összes kánont és a főpapság határozatait, és azokat egyként a püspökök, presbiterek és diakónusok kara számára átadni rendelték. Ugyancsak ezen a színóduson összegyűltek az apátok és szerzetesek, akik odamentek, és ezek maguk közt gyűlést tartottak és meghozták a szent Benedek rend reguláját, és a bölcsék az apátságoknak és a szerzeteseknek ezt megtartani parancsolták.³⁷ És akkor döntésüket egyetemesen az összes püspök, apát, presbiter, diakónus és az egész papság felett hozták, [úgy,] hogy mindegyikük ott helyben elfogadta az atyák szent rendelkezését, [hogy] püspökségeikben, kolostoraikban vagy minden eklézsián a kánonokok a kánonok szerint éljenek; és ahol a klérusban vagy a nép között bűn vagy hanyagság jelenik meg, [azok] a kánon parancsolata szerint kiigazítsanak; és ahol a kolostorokban vagy a zárdákban szent Benedek regulája szerint élnek, ott eme reguláját a szent Benedek-rendieknek megtartani kötelesek. *Hanem maga a császár, miközben a színódus ezt végezte, összegyűjtötte a duxokat, a comeseket és a maradék keresztény népet a jogtudósokkal együtt és királyságában, amelyben minden ember saját törvénye szerint él, minden törvényt törvénné és betartandóvá tett, és kiigazította [azokat], ahol szükséges volt és a kiigazított törvényt leíratta, hogy a bírák az írás szerint ítélkezzenek és ajándékot ne fogad-*

³⁶ Eredeti szövege in: RICHÉ-TATE 1974, 348–349. p.

³⁷ Benedek rendi regula bevezetése, szemben az ír Columban-féle regulával (VÁ-CZY 1936, 302. p.).

janak el, hogy minden ember, szegény és gazdag, királyságában igazságban éljen.

2. Annales Mettenses priores³⁸

(1. cikkely:³⁹) Őszidőn [a császár] az Aquis palotába ment és ott a szokások szerinti frank gyűlést megtartották.

(2. cikkely:) Az Úr születésének 803. éve. A császár nyár idején Aquis-ból Mogontia-ba ment, ahol a szokások szerint a frankok gyűlését megtartották.

3. Einhardus: Vita Caroli Magni⁴⁰

XXIX.1–2. A császári név fölvétele után, mivel észrevette, hogy sok hiányosság van népe törvényeiben – a frankoknak ugyanis két törvénye van, amik a legtöbb helyen nagyon különböznek –, elhatározta, hogy a hiányokat pótolja és az eltéréket összeegyezteti, a helyteleneket és tévesen készítteteket kijavítatja, de ebben nem tett ő egyebet, mint néhány toldalékot és azokat is befejezetlenül adta hozzá a törvényekhez. *Azonban minden uralma alatt álló népek azon jogait, melyek följegyezve nem voltak, írásba foglaltatta.*

³⁸ Szövegét lásd DE SIMON 1905, 88–89. p.

³⁹ 801. évnél, de az év leírása közben egy év fordulása szerepel, vélhetőleg itt hiányos a szöveg. – Vö. Annales Laurissenses Minores 1. cikkely, ami szerint 801 novemberében a császár már Aquis-ban volt.

⁴⁰ Lásd WAITZ 1922, 33. p.